

Nieuwsbrief VEAN ERF Updates

Nummer 24, 2021

Redactie: mr. F.M.H. Hoens.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2021:1646 05-11-2021

Hof

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2021:10386 09-11-2021

Gerechtshof 's-Hertogenbosch, ECLI:NL:GHSHE:2021:3348 09-11-2021

Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2021:2071 20-10-2021

Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2021:3034 19-10-2021

Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2021:2038 13-10-2021

Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2021:1957 06-10-2021

Rechtbank

Rechtbank Gelderland, ECLI:NL:RBGEL:2021:5835 03-11-2021

Rechtbank Rotterdam, ECLI:NL:RBROT:2021:10810 03-11-2021

Rechtbank Oost-Brabant, ECLI:NL:RBOBR:2021:5705 03-11-2021

Rechtbank Rotterdam, ECLI:NL:RBROT:2021:10254 29-10-2021

Rechtbank Limburg, ECLI:NL:RBLIM:2021:8245 28-10-2021

Rechtbank Noord-Nederland, ECLI:NL:RBNNE:2021:4677 26-10-2021

Rechtbank Midden-Nederland, ECLI:NL:RBMNE:2021:5246 18-10-2021

Rechtbank Amsterdam, ECLI:NL:RBAMS:2021:5797 13-10-2021

Rechtbank Noord-Holland, ECLI:NL:RBNHO:2021:9813 12-10-2021

Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2021:11494 08-10-2021

Rechtbank Noord-Holland, ECLI:NL:RBNHO:2021:9952 06-10-2021

Rechtbank Noord-Nederland, ECLI:NL:RBNNE:2021:4869 01-09-2021

Rechtbank Noord-Holland, ECLI:NL:RBNHO:2021:9956 30-06-2021

RECHTSPRAAK

Samenloop testamentair en meerderjarigenbewind rechtvaardigt opheffing testamentair bewind.

X heeft in 2006 van zijn moeder geërfd. Zijn erfdeel staat sindsdien onder testamentair bewind van B, een tante van X. In 2012 is het vermogen van X onder meerderjarigenbewind gesteld. B is tevens beschermingsbewindvoerder. Het onder testamentair bewind gestelde erfdeel is daarbij toegevoegd aan de bankrekeningen die B in het kader van het beschermingsbewind heeft geopend. In 2020 is B als beschermingsbewindvoerder ontslagen als gevolg van een vertrouwensbreuk met X en is een opvolger (Z) benoemd.

X verzoekt thans opheffing van het testamentair bewind (art. 4:178 lid 2 BW), omdat de samenwerking en communicatie met B moeizaam verloopt en B de opvolger Z onvoldoende informeert. X heeft geen vertrouwen meer in B als testamentair bewindvoerder. X verzoekt subsidiair om ontslag van B wegens gewichtige redenen (art. 4:164 lid 2 BW), met benoeming van Z als opvolgend testamentair bewindvoerder.

B wijt de moeizame verhouding aan de afwijzende opstelling van X zelf en vindt dat opheffing van het bewind voorbij gaat aan de wil van erflaatster. Volgens B is het testamentair bewind nog steeds in het belang van X en geeft het een opening tot contact met de familie.

De rechtbank kan het bewind opheffen en de kantonrechter kan de bewindvoerder ontslaan. Nu de kantonrechter ook tot rechter is benoemd in deze rechtbank ziet de kantonrechter, mede gelet op de verwevenheid van de verzoeken, aanleiding om de zaak niet naar de rechtbank te verwijzen, maar het verzoek tot opheffing van het testamentair bewind gelijktijdig te behandelen met de overige verzoeken en de verzoeken in één beschikking af te doen.

De kantonrechter is niet gebleken dat X, vanwege zijn lichamelijke of geestelijke toestand, de onder het bewind staande goederen zelf op een verantwoorde wijze zal kunnen besturen in de zin van artikel 4:178 lid 2 BW. Toch ziet de kantonrechter voldoende aanleiding om het testamentair bewind op te heffen. Het erfdeel valt dan automatisch onder het beschermingsbewind. Het beschermingsbewind biedt voldoende waarborgen om het erfdeel van X veilig te stellen tegen zijn onvermogen om op een verantwoorde wijze met zijn geld om

te gaan. Dit is ook in lijn met de ratio achter artikel 4:178 lid 2 BW. Ook is aannemelijk dat dit in lijn is met hetgeen erflaatster voor ogen had. Voordeel is ook dat de beschermingsbewindvoerder jaarlijks over het hele vermogen rekening en verantwoording dient af te leggen aan de kantonrechter, hetgeen – mede gelet op de getroebelde familieverhoudingen – in meerdere opzichten in het belang van X is.

Instantie: Rechtbank Midden-Nederland

Datum uitspraak: 18-10-2021

ECLI: ECLI:NL:RBMNE:2021:5246

Zaaknummer: 9298303 UT VERZ 21-9893 EH

Rechters: P.A.M. Penders

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Afgezonderd particulier vermogen. Vermogen stichting wordt tot nalatenschap oprichtster gerekend.

In geschil is of het vermogen van een stichting voor de erfbelasting tot nalatenschap van erflaatster moet worden gerekend (art. 2.14a Wet IB 2001 juncto art. 16 SW 1956). De rechtbank (ECLI:NL:RBDHA:2020:7103) meende met de inspecteur van wel. Het hof rekent het volledige vermogen van de stichting ook als afgezonderd particulier vermogen (APV) toe aan de nalatenschap.

Erflaatster heeft in 1993 de stichting opgericht, met een sociaal belang behartigende doelstelling (SBBI). Bij haar overlijden in 2013 ontplooit de stichting al langere tijd geen activiteiten meer. De stichting exploiteert nog slechts vier panden.

De stichting is weliswaar volgens haar doelomschrijving een SBBI, maar uit haar activiteiten blijkt niet dat zij het sociaal belang ten tijde van erflaatsters overlijden feitelijk nastreefde, en ook eerder al niet, gelet op de loutere exploitatie van de vier panden.

Voorts oordeelt het hof dat erflaatster met het vermogen van de stichting steeds een meer dan bijkomsting particulier belang nastreefde. Het was de bedoeling van erflaatster dat de panden in de stichting voor haar kind (X) zouden zijn en huurinkomsten bleven genereren. Erflaatster was steeds bestuurder van de stichting. Zij hield administratief, voor zover zij kon, de touwtjes in handen om te zorgen dat er werd gehandeld overeenkomstig deze doelstellingen. De statuten verhinderen ook niet dat een eventueel batig liquidatiesaldo overeenkomstig deze doelstellingen wordt besteed.

Ook is sprake van afzonderen van vermogen. Een pand was erflaatsters eigendom en is in feite om niet ingebracht. Bij twee andere panden is sprake van een afzondering onder maatschappelijk ongebruikelijke voorwaarden. Bovendien beoogde erflaatster meer dan bijkomstig een particulier belang. Het wettelijke begrip 'rechtens dan wel in feite, direct of indirect afzonderen van vermogen' ziet in dit geval op alle vier de panden, inclusief het door de stichting zelf aangekochte pand. Deze uitleg sluit aan bij doel en strekking van de wet, namelijk het zo veel mogelijk voorkomen van een heffingsvacuüm, en de wetsgeschiedenis.

Tot slot heeft X – enig erfgenaam van erflaatster – niet aannemelijk gemaakt dat hij in feite nooit begunstigde kan zijn van het vermogen van de stichting. Het stichtingsvermogen was voor hem bedoeld, X is steeds bestuurder van de stichting geweest en de statuten sluiten niet uit dat een batig liquidatiesaldo overeenkomstig het motief van erflaatster wordt besteed.

Wel brengt het hof de legitieme portie van de halfzus van X nog in mindering op het APV.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 20-10-2021

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2021:2071

Zaaknummer: BK-20/00629

Rechters: I. Reijngoud, F.G.F. Peters en R.A. Bosman

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Verdelen na vereffening nalatenschap. Vorderingen van erfgenamen.

Moeder laat bij overlijden in 2017 haar zes kinderen als erfgenamen achter. De nalatenschap moet wettelijk vereffend worden vanwege beneficiaire aanvaarding. Volgens kind X heeft kind Y – dat moeder lange tijd hulp bood in het huishouden en bij haar financiën – onrechtmatig bedragen onttrokken aan moeders vermogen tijdens haar leven en moet dit bij de verdeling van de nalatenschap worden meegenomen.

De vereffening van de nalatenschap moet in beginsel voltooid zijn alvorens deze te verdelen. Dat betekent dat de schuldeisers van de nalatenschap (niet-erven) moeten zijn voldaan. Voor zover erfgenamen schuldeisers van de nalatenschap zijn, kunnen hun aanspraken wel in de verdeling worden betrokken. Het hof neemt op grond van een boedelbeschrijving van X aan dat tot verdeling kan worden overgegaan.

Het hof kan vervolgens geen onrechtmatige onttrekkingen constateren. Moeder was wilsbekwaam, voerde zelf haar financiële beheer en ontving zelf haar bankafschriften. Van eventuele schenkingen kan niet worden geoordeeld dat deze door misbruik van omstandigheden tot stand zijn gekomen (art. 7:176 BW). Het enkele feit dat moeder vanwege haar hoge leeftijd en het zijn van alleenstaande voor het beheer van haar financiën afhankelijk was van Y, is daartoe onvoldoende.

Y heeft evenmin zijn aandeel in de nalatenschap verbeurd (art. 3:194 lid 2 BW). De gelden die X beoogt, behoren niet tot de nalatenschap en er is geen sprake van verzwijgen door Y met het oogmerk om de rechten van de andere erven te verkorten.

In een tussenarrest (ECLI:NL:GHSHE:2021:1210) heeft het hof overigens geoordeeld dat de Nederlandse rechter bevoegd is in deze internationale nalatenschap (een van de erfgenamen woont in België) en dat Nederlands erfrecht de vererving en verdeling beheerst (art. 4 EU Erfvo, art. 23 lid 2 onder f en j EU ErfVo). Moeder woonde in Nederland en had geen testament gemaakt.

Instantie: Gerechtshof 's-Hertogenbosch

Datum uitspraak: 09-11-2021

ECLI: ECLI:NL:GHSHE:2021:3348

Zaaknummer: 200.264.685_01

Rechters: M.G.W.M. Stienissen, L.S. Frakes en J. van der Steenhoven

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Verdeling nalatenschappen ouders en afwikkeling vof.

Vader (overleden in 1994) en moeder (overleden in 2014) waren in algehele gemeenschap van goederen gehuwd. De erfgenamen van vader zijn hun vijf kinderen en moeder, ieder voor een zesde deel. Moeder heeft het vruchtgebruik van de nalatenschap gelegateerd gekregen. Moeder laat drie kinderen elk voor een derde deel als erfgenamen achter. Een van deze kinderen (Y) dreef met vader een onderneming via een vof. Na vaders overlijden heeft Y de onderneming als eenmanszaak gecontinueerd zonder afrekening met moeder en de andere kinderen. Vader en Y waren gezamenlijk eigenaar van het woon- en bedrijfspand. Dit pand is onverdeeld gebleven tussen Y en de erfgenamen van vader.

Een van de andere erfgenamen van moeder wil dat het pand wordt verkocht. Y wil het pand toegedeeld krijgen. De rechtbank benoemt een taxateur en geeft Y de gelegenheid het pand tegen de getaxeerde waarde over te nemen, met inachtneming van het vof-contract. Daarin heeft vader zich destijds de stille reserve van het door hem ingebrachte pand voorbehouden. Ook is Y sinds moeders overlijden een gebruiksvergoeding verschuldigd geworden (art. 3:169 BW, vergelijk HR 22 december 2000, *NJ* 2001, 59). De enkele omstandigheid dat Y de volledige eigenaarslasten zou hebben voldaan, verhindert de gebruiksvergoeding niet. Het kan wel een omstandigheid zijn die de hoogte van de gebruiksvergoeding beïnvloedt. De rechtbank acht een gebruiksvergoeding, waarbij de huurwaarde als uitgangspunt wordt genomen, redelijk.

Instantie: Rechtbank Noord-Nederland

Datum uitspraak: 01-09-2021

ECLI: ECLI:NL:RBNNE:2021:4869

Zaaknummer: C/18/193610 / HA ZA 19-161

Rechters: M. Sanna

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Kantonrechter stelt legataris termijn om legaat te verwerpen.

De executeur-afwikkelingsbewindvoerder verzoekt de kantonrechter een legataris een termijn te stellen waarbinnen de legataris moet aangeven of hij het legaat al dan niet verwerpt (art. 4:201 lid 2 BW).

De executeur-afwikkelingsbewindvoerder kan geen aangifte erfbelasting doen voordat vaststaat dat het legaat is aanvaard. Overigens is de vereffening van de nalatenschap voltooid. De legataris is meermaals verzocht zich uit te spreken, maar liet dat steeds na.

De kantonrechter wijst het verzoek toe en geeft de legataris een maand de tijd. Blijft een verklaring uit, dan verliest de legataris de bevoegdheid om het legaat te verwerpen.

Instantie: Rechtbank Limburg

Datum uitspraak: 28-10-2021

ECLI: ECLI:NL:RBLIM:2021:8245

Zaaknummer: 9169868 EZ VERZ 21-24

Rechters: R.P.J. Quaedackers

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Kosten grafsteen schuld van de nalatenschap. Erfgenamen kunnen betalingsverplichting niet opschorten totdat wederpartij erfstukken en grafrechten afstaat. Geen tegenover elkaar staande verbintenissen.

X laat haar familieleden als enige erfgenamen achter. De (ongehuwde) partner van X regelt haar uitvaart en verlangt van de familieleden vergoeding van de kosten van de grafsteen. De familieleden willen pas betalen als de partner erfstukken en grafrechten aan hen afstaat.

De kantonrechter stelt vast dat de kosten voor de grafsteen een schuld van de nalatenschap vormen. Dit betekent dat de erfgenamen deze kosten moeten betalen aan de partner. De erfgenamen kunnen zich niet op opschorting beroepen (art. 6:52 BW, art. 6:262 BW), omdat de vordering van grafkosten juridisch gezien niets te maken heeft met de afgifte van de erfstukken en de grafrechten. Er is geen sprake van twee tegenover elkaar staande verbintenissen.

Instantie: Rechtbank Noord-Holland

Datum uitspraak: 30-06-2021

ECLI: ECLI:NL:RBNHO:2021:9956

Zaaknummer: 9005295 / CV EXPL 21-654

Rechters: M.C. van Rijn

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Voorschot vereffenaarsloon afgewezen. Toestand van de boedel nog onduidelijk en geen liquide middelen.

Een benoemde vereffenaar verzoekt de kantonrechter een voorschot op het vereffenaarsloon vast te stellen (art. 4:206 lid 3 BW). Hoewel de wet ervan uitgaat dat het loon van de vereffenaar pas wordt uitgekeerd na het verbindend worden van de uitdelingslijst (art. 4:220 lid 1 BW), acht de kantonrechter het niet in strijd met de wet om gedurende de vereffening een voorschot op het loon vast te stellen, tenzij sprake is van een positieve nalatenschap. In dat geval rust op de vereffenaar immers niet de verplichting van artikel 4:218 lid 1 BW om de uitdelingslijst neer te leggen (art. 4:221 lid 2 BW).

De kantonrechter oordeelt echter dat het verzoek niet voldoet aan de Richtlijnen Vereffening nalatenschappen en de Recofa-richtlijnen. Uit de door de vereffenaar verstrekte informatie, waaronder de voorlopige boedelbeschrijving, blijkt onvoldoende wat de huidige toestand van de boedel is. Hierdoor kan de kantonrechter thans niet vaststellen of sprake is van een positieve of negatieve nalatenschap. De boedel heeft op dit moment in elk geval geen liquide middelen om een voorschot uit te kunnen keren. De toestand van de boedel laat nu dus geen uitkering van een voorschot toe, zodat de vereffenaar ook geen belang heeft bij vaststelling van een voorschot.

Instantie: Rechtbank Den Haag

Datum uitspraak: 08-10-2021

ECLI: ECLI:NL:RBDHA:2021:11494

Zaaknummer: 9132615 \ EJ VERZ 21-74502

Rechters: M.S. Vonck

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Gemeente dwingt bijstandsmoeder om BEM-clausule op erfdeel minderjarige kind te lichten. Kantonrechter weigert machtiging.

Minderjarige X heeft geërfd van haar vader. Het erfdeel van X is op aanwijzing van de kantonrechter gestort op een spaarrekening met BEM-clausule. De moeder van X verkrijgt bijstand. De gemeente verplicht de moeder om de kantonrechter machtiging te vragen om de BEM-clausule op te heffen. Als reden voert de gemeente aan dat de erfenis van X volgens de Participatiewet als vermogen wordt gezien, indien het mogelijk is om de BEM-clausule te lichten. Het niet-nakomen van deze verplichting door moeder kan leiden tot verlagen van de bijstand.

Artikel 1:392 BW bevat onder omstandigheden een onderhoudsplicht van kinderen ten opzichte van hun ouders. Of deze ook geldt voor minderjarige kinderen is omstreden. De kantonrechter beoordeelt op grond van artikel 1:356 BW of in het individuele geval het noodzakelijk, wenselijk of nuttig voor het minderjarige kind is als de ouder kan beschikken over het vermogen van het minderjarige kind. Alleen als dat het geval is, zal de kantonrechter op grond van artikel 1: 345 BW daartoe een machtiging kunnen afgeven.

De gelden die een minderjarige uit een erfenis ontvangt, worden gewoonlijk niet aangewend voor levensonderhoud aangezien de ouders daartoe de verplichting hebben. De BEM-clausule op de bankrekening dient ervoor te zorgen dat de gelden uit de erfenis alleen met machtiging van de kantonrechter kunnen worden gebruikt voor uitgaven in het persoonlijk belang van de minderjarige. Wanneer er sprake is van bijzondere omstandigheden zou dit aanleiding kunnen zijn om het geld van het minderjarige kind te besteden aan kosten van zijn levensonderhoud, of aan kosten van de huishouding van het gezin waarvan het deel uitmaakt. Hierbij kan worden gedacht aan de situatie waarin het maandelijkse gezinsinkomen is verlaagd doordat de bijdrage van de andere ouder wegens overlijden is weggefallen. Dat is hier niet aan de orde.

De kantonrechter wijst de machtiging af, omdat niet in rechte vaststaat dat X onderhoudsplichtig is ten opzichte van moeder of dat de verleende bijstand terecht ten laste van het vermogen van X zal worden teruggevorderd. Daarnaast ontbreken bijzondere

omstandigheden die rechtvaardigen dat de erfenis wordt aangewend voor vervanging van het gezinsinkomen.

Instantie: Rechtbank Noord-Nederland

Datum uitspraak: 26-10-2021

ECLI: ECLI:NL:RBNNE:2021:4677

Zaaknummer: 9393082

Rechters: M.C. Groenewegen

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Procesrecht. Vaststelling vaderlijk erfdeel en legitieme portie in moeders nalatenschap. Bevoegdheid rechtbank.

Vader is overleden in 2004. Moeder overlijdt in 2020. Vaders nalatenschap is vererfd volgens zijn ouderlijke boedelverdelingstestament (art. 4:1167 oud BW). Moeder heeft dochter X onderfd. Zoon Y is executeur van moeders nalatenschap. Dochter X vordert berekening en betaling van haar erfdeel in vaders nalatenschap en haar legitieme portie in moeders nalatenschap. Volgens zoon Y is de rechtbank onbevoegd.

De rechtbank acht zich bevoegd ten aanzien van zowel het vaderlijke erfdeel als de legitieme portie van X. Aangezien de wet niets bepaalt over de bevoegdheid van de kantonrechter inzake de berekening van de legitieme portie, is de rechtbank bevoegd. Artikel 4:78 lid 2 BW is niet van toepassing op deze situatie.

In het kader van de goede procesorde alleen al acht de rechtbank zich ook bevoegd ten aanzien van de berekening van het vaderlijke erfdeel. De omvang van de legitieme in moeders nalatenschap is immers afhankelijk van de berekening van de kindsdelen in vaders nalatenschap. Zoon Y beroept zich tevergeefs op artikel 4:15 lid 1 BW. Dit artikel is niet van toepassing, omdat geen sprake is van een wettelijke verdeling. Uit artikel 4:227 BW volgt dat op de verdeling de voorschriften uit het algemene recht van toepassing zijn en de rechtbank bevoegd is (titel 3.7 BW en art. 677 tot en met 680 Rv).

De rechtbank houdt iedere verdere beslissing aan in afwachting van een mondelinge behandeling.

Instantie: Rechtbank Oost-Brabant

Datum uitspraak: 03-11-2021

ECLI: ECLI:NL:RBOBR:2021:5705

Zaaknummer: C/01/372509 / HA ZA 21-458

Rechters: E.J.C. Adang

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Inzage bankrekeningen erflater. Verklaring van erfrecht.

A en B zijn gezamenlijk beneficiaire erfgenamen en vereffenaars van vaders nalatenschap. B heeft A inzage verleend in bankafschriften. A wil dat B meewerkt aan verdergaande inzage (art. 843a Rv), om te weten wie gemachtigd waren tot vaders bankrekening. Hiervoor zou de medewerking van B nodig zijn richting de bank.

De rechtbank ziet niet in waarom A niet zelf met behulp van de bestaande verklaring van erfrecht de informatie van de bank kan verkrijgen. Bovendien heeft B aangegeven bereid te zijn zo nodig mee te werken aan een aangepaste verklaring van erfrecht. De rechtbank wijst de vordering van A af.

Instantie: Rechtbank Rotterdam

Datum uitspraak: 03-11-2021

ECLI: ECLI:NL:RBROT:2021:10810

Zaaknummer: C/10/615928 / HA ZA 21-290

Rechters: C. van Steenderen-Koornneef

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Zuivere aanvaarding door gedragingen.

De benoemde vereffenaar van een nalatenschap vordert een verklaring voor recht dat erfgenaam X de nalatenschap zuiver heeft aanvaard en veroordeling van X tot betaling van het vereffenaarsloon dat niet uit de nalatenschap kan worden voldaan.

De vereffenaar vindt de kantonrechter aan zijn zijde. X heeft meer gedaan dan slechts het beheer van de nalatenschap. Door afboekingen en bijschrijving van de ervenrekening en het overschrijven van motorvoertuigen op eigen naam heeft X beschikkingshandelingen verricht en de nalatenschap zuiver aanvaard (art. 4:192 lid 1 BW). X moet het vereffenaarsloon uit eigen vermogen voldoen (art. 4:184 lid 2 onder a BW).

Instantie: Rechtbank Rotterdam

Datum uitspraak: 29-10-2021

ECLI: ECLI:NL:RBROT:2021:10254

Zaaknummer: 9304704

Rechters: C.P. van Gastel

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Ontslag testamentair bewindvoerder afgewezen. Tegenverzoek vervangende machtiging verdeling toegewezen.

Erflaatster heeft de erfdelen van haar dochter en kleinkinderen voor vijf jaar onder testamentair bewind gesteld, in het belang van iedere afzonderlijke rechthebbende. De dochter verzoekt de kantonrechter om de bewindvoerder (een notarieel medewerker) te ontslaan om gewichtige redenen (art. 4:162 lid 2 BW) en te vervangen door een andere bewindvoerder. De dochter vindt dat sprake is van gewichtige redenen, omdat het twee jaar heeft geduurd voordat de bewindvoerder in beeld kwam. Ook vindt de dochter dat het bewind zonder rechtsgrond is ingesteld.

De tijd dat de bewindvoerder nog geen bewindvoerder was, kan de bewindvoerder niet worden aangerekend, aldus de kantonrechter. De rechtsgrond voor het bewind heeft niets te maken met het werk van de bewindvoerder. Er is geen gewichtige reden voor ontslag.

De bewindvoerder verzoekt machtiging om de nota van de belastingadviseur te voldoen die de aangifte erfbelasting heeft verzorgd en vervangende machtiging om de nalatenschap te verdelen conform een conceptverdelingsakte (art. 4:170 BW, art. 4:169 lid 3 BW). De kantonrechter wijst deze beide (tegen)verzoeken toe. De kosten van de belastingadviseur komen ten laste van de nalatenschap en de dochter heeft haar bezwaren tegen de voorgestelde verdeling niet onderbouwd.

Instantie: Rechtbank Noord-Holland

Datum uitspraak: 12-10-2021

ECLI: ECLI:NL:RBNHO:2021:9813

Zaaknummer: 8951281 / EJ VERZ 20-454

Rechters: M.C. van Rijn

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Wettelijke verdeling. Ene kind niet-ontvankelijk jegens andere kind. Geen gemeenschap.

De nalatenschap van vader is vererfd volgens de wettelijke verdeling (art. 4:13 BW). Uit een eerder huwelijk heeft vader zoon X en moeder zoon Y. Tot de nalatenschap van vader behoort de echtelijke woning. Moeder verkoopt deze woning na vaders overlijden aan haar zoon Y voor de WOZ-waarde. De levering aan Y wordt vertraagd door een hypotheekhouder die weigert mee te werken. Intussen verkoopt Y de woning voor een hoger bedrag door aan derden. Zoon X legt vervolgens conservatoir derdenbeslag onder de notaris die de transporten verzorgt.

Erflaters zoon X vordert een verklaring voor recht dat Y gehouden is de door hem ontvangen hogere koopsom ter beschikking te stellen aan de nalatenschap van vader, althans aan moeder. De rechtbank verklaart X niet-ontvankelijk.

X stelt zijn vorderingen kennelijk in namens de nalatenschap van vader als gemeenschap. Door de wettelijke verdeling is van een gemeenschap echter geen sprake. Dat de nalatenschap nog niet is afgewikkeld doordat de legitieme portie van zijn onterfde zus nog niet is betaald, zoals X stelt, is onjuist. Deze schuld van de nalatenschap komt voor rekening van moeder. Zij moet de schuld voldoen, niet de gezamenlijke erfgenamen.

X kan ook niet namens moeder vorderen. Hij is niet door haar gevolmachtigd en heeft ook geen eigen belang bij de vordering in de zin van artikel 3:303 BW. X kan ook niet pro se de vorderingen instellen, omdat een gemeenschap ontbreekt en moeders belang niet gelijk staat aan dat van X.

Instantie: Rechtbank Amsterdam

Datum uitspraak: 13-10-2021

ECLI: ECLI:NL:RBAMS:2021:5797

Zaaknummer: C/13/688464 / HA ZA 20-852

Rechters: R.H. Mulderije

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Verzorgingsvruchtgebruik woning en inboedel. Tijdsduur. Alleen eerste verdieping.

Vader overlijdt met achterlating van drie kinderen uit zijn eerste huwelijk en zijn tweede echtgenote (stiefmoeder), met wie hij in koude uitsluiting was gehuwd. De drie kinderen zijn de enige erfgenamen. Vader heeft stiefmoeder het recht van gebruik en bewoning van de echtelijke woning voor de duur van een jaar gelegateerd.

De rechtbank (beschikking niet gepubliceerd) heeft stiefmoeders beroep op het levenslange verzorgingsvruchtgebruik van de woning (art. 4:29 BW) gehonoreerd. De kinderen verzoeken het hof de duur van het verzorgingsvruchtgebruik te beperken tot maximaal twee jaar. Volgens hen heeft de rechtbank ten onrechte de verzorgingsbehoefte van stiefmoeder niet getoetst.

Volgens het hof is de verzorgingsbehoefte niet alleen maatgevend voor artikel 4:30 BW, maar ook voor artikel 4:29 BW, omdat de kantonrechter het verzorgingsvruchtgebruik kan beëindigen bij gebrek aan verzorgingsbehoefte (art. 4:33 lid 2 BW). Het dient in beide gevallen als vangnet (HR 8 juni 2007, ECLI:NL:HR:2007:BA2507). In geval van artikel 4:29 BW wordt de verzorgingsbehoefte verondersteld aanwezig te zijn en rust de stelplicht en bewijslast van het ontbreken ervan bij de kinderen.

Door de koude uitsluiting en onterving is de positie van stiefmoeder vermogensrechtelijk zeer zwak. Zij is deels arbeidsongeschikt. Haar inkomsten uit arbeid zijn thans onvoldoende om een passende woning te kopen of te huren. Gelet op haar leeftijd (stiefmoeder is vierenveertig jaar jonger dan erflater), mag wel worden verlangd dat zij op termijn volledig in haar eigen levensonderhoud gaat voorzien. Gezien de lotsverbondenheid van het huwelijk en de nawerking daarvan mag aan stiefmoeder een ruime termijn worden verstrekt om weer volledig op krachten te komen. Het hof acht een verzorgingsvruchtgebruik voor de duur van tien jaar passend. Stiefmoeder heeft dan ruimschoots de tijd om haar eigen leven weer op de rails te krijgen.

Dat de kinderen stiefmoeder louter zien als verzorgster van vader, die voor die verzorging van Suriname naar Nederland is gekomen, doet aan het voorgaande niet af. Vader heeft ervoor gekozen om met haar te trouwen. De wet verbindt daaraan juridische gevolgen.

Tot slot is de vraag op welk deel van de woning het verzorgingsvruchtgebruik moet worden gevestigd. Vader en stiefmoeder woonden op de eerste verdieping. De tweede verdieping is al jaren verhuurd en behoorde niet tot hun woonruimte. Als woning in de zin van artikel 4:29 BW merkt het hof enkel de eerste verdieping aan.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 13-10-2021

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2021:2038

Zaaknummer: 200.285.284/01

Rechters: A.N. Labohm, A. Zonneveld en J.B. Backhuijs

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Kantonrechter benoemt ambtshalve notaris voor opmaken boedelbeschrijving.

De kinderen van erflater en stiefmoeder komen niet tot overeenstemming over de boedelbeschrijving en waardering van de nalatenschap, nodig in het kader van geldlegaten en een tweetrapsmaking. In het testament is bepaald dat een door de kantonrechter te benoemen deskundige de goederen zal waarden als partijen geen overeenstemming bereiken.

Stiefmoeder heeft een boedelbeschrijving opgesteld en de legaten berekend, maar de kinderen gaan hier niet mee akkoord.

Stiefmoeder verzoekt om benoeming van een deskundige overeenkomstig het testament. Volgens de kinderen heeft stiefmoeder overleg met de kinderen steeds afgewezen en geen inzage in de administratie willen geven. Zij willen daarom dat de kantonrechter ambtshalve een notaris benoemt die de boedelbeschrijving opmaakt. Stiefmoeder stemt hiermee in ter zitting. De kantonrechter beveelt het opmaken van een notariële boedelbeschrijving en wijst een notaris aan die daarover de regie voert. De kantonrechter gaat ervan uit dat partijen zich zullen houden aan deze boedelbeschrijving.

Instantie: Rechtbank Noord-Holland

Datum uitspraak: 06-10-2021

ECLI: ECLI:NL:RBNHO:2021:9952

Zaaknummer: 8746670 / EJ VERZ 20-303

Rechters: S.W.S. Kiliç

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Uitleg samenwonerstestament na verbroken relatie.

X overlijdt in 2017 ongehuwd en zonder afstammelingen. X heeft in 1982 een testament gemaakt waarin zij Y, met wie zij tot 1985 samenwoonde, tot enig erfgenaam en executeur benoemt en Y als 'vriend' aanduidt. Het testament is opgesteld ter gelegenheid van de verkrijging door Y van de woning waarin X en Y samenwoonden. Y heeft toen een spiegelbeeldig testament opgesteld, dat hij bij zijn latere huwelijk met een andere vrouw heeft herroepen.

Tussen Y en de familie van X is de uitleg van de erfstelling ten behoeve van Y in geschil (art. 4:46 lid 1 BW, art. 68a Ow NBW).

Het hof wees in het tussenarrest ECLI:NL:GHARL:2020:2344 onder meer op huidig artikel 4:52 BW voor echtgenoten en het feit dat het verschijnsel van ongehuwd samenwonen en samenwonerstestamenten in 1982 minder verbreid was. Omdat X haar (ex-)vriend tot erfgenaam en executeur heeft benoemd juist vanwege haar samenwoning met hem en samenwoners normaal gesproken niet beogen dat die erfstelling en executele ook geldt als de samenwoning niet door overlijden van één van hen eindigt, ging het hof uit van het vermoeden dat X haar (ex-)vriend alleen tot erfgenaam en executeur heeft willen benoemen voor de situatie dat de samenwoning zou eindigen door haar overlijden. Y kreeg in het tussenarrest de gelegenheid tegenbewijs te leveren tegen dit vermoeden.

In het onderhavige eindarrest oordeelt het hof dat het vermoeden niet is ontzenuwd door de getuigenverklaringen. Het hof verklaart voor recht dat Y geen recht kan ontlenen als erfgenaam of executeur, maar dat de broers en zussen van X haar enige erfgenamen zijn. Dat laatste volgt weliswaar niet zonder meer duidelijk uit het testament (de familie is daarin slechts benoemd voor het geval X zonder nakomelingen en na of gelijktijdig met Y overlijdt), maar anders erven de broers en zussen wel op grond van de wet.

De broers en zussen vorderen dat Y veroordeeld wordt om de notaris, die hem een verklaring van erfrecht heeft gegeven, opdracht te geven deze verklaring uit het rechtsverkeer te verwijderen. Het hof wijst deze vordering af. De notaris heeft in de verklaring melding gemaakt van de procedure en de geldigheid van zijn conclusie afhankelijk gemaakt van de

uitkomst van de procedure. Bovendien is het voor een notaris niet mogelijk de verklaring van erfrecht als zodanig uit het rechtsverkeer te verwijderen. Het hof gaat ervan uit dat Y geen gebruik meer zal maken van de verklaring van erfrecht. Y is voorts gehouden de goederen van de nalatenschap ter beschikking te stellen aan de broers en zussen van X en in verband daarmee rekening en verantwoording af te leggen over zijn beheer van de nalatenschap.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 09-11-2021

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2021:10386

Zaaknummer: 200.249.139

Rechters: J.H. Lieber, R.A. Dozy en R. Prakke-Nieuwenhuizen

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Tuchtrecht. Notaris werkt mee aan aanvaarding en overdracht executele gedurende schorsing van executeur. Klachtwaardig.

Erflaatster heeft in haar testament notaris X tot executeur en afwikkelingsbewindvoerder benoemd. Nog voordat X deze functie heeft aanvaard, schorst de kantonrechter X als executeur in januari 2020 op verzoek van de erfgenaam. Gedurende de schorsing passeert notaris Y in april 2020 een akte waarin X de benoeming aanvaardt en gelijktijdig een opvolger benoemt. In mei 2020 ontslaat de kantonrechter X als executeur en afwikkelingsbewindvoerder.

De erfgenaam verwijt notaris Y de akte in april 2020 te hebben gepasseerd. Het hof is het hiermee eens. Notaris Y wist van de schorsing en wist dat de erfgenaam een andere executeur wenste. Het hof vindt het onbegrijpelijk dat notaris Y meende dat er geen gegronde reden was voor het niet-opmaken van de akte en dat de akte spoed had om een impasse in de afwikkeling te beëindigen. Notaris Y had de eindbeslissing van de kantonrechter moeten afwachten en niet op de stoel van de rechter moeten gaan zitten. Er was gegronde reden voor dienstweigering. Het willens en wetens meewerken aan het handelen in strijd met een rechterlijke uitspraak rechtvaardigt de maatregel van berisping.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 19-10-2021

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2021:3034

Zaaknummer: 200.288.938/01 NOT

Rechters: C.H.M. van Altena, A.R. Sturhoofd en T.K. Lekkerkerker

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Gerechtigd ontslag executeur omvat mede de bevoegdheden als afwikkelingsbewindvoerder.

Erflater heeft een van zijn kinderen (X) benoemd tot executeur-afwikkelingsbewindvoerder. X heeft in hoger beroep (ECLI:NL:GHSHE:2020:1343) tevergeefs zijn ontslag als executeur (art. 4:149 lid 2 BW) aangevochten.

Volgens het cassatiemiddel had het hof X niet mogen ontslaan als afwikkelingsbewindvoerder, omdat het ontslagverzoek en de daaropvolgende beschikking daarop geen betrekking had.

Volgens de Hoge Raad heeft het hof onmiskenbaar de bevoegdheden die X in het testament kreeg als “afwikkelingsbewindvoerder” onlosmakelijk verbonden geacht met de benoeming tot executeur. Het hof gebruikt diverse malen de term “executeur-afwikkelingsbewindvoerder”. Hierin ligt besloten dat volgens het hof het ontslag “als executeur” in het ontslagverzoek en de ontslagbeschikking van de kantonrechter mede betrekking had op de bevoegdheden die X verkreeg doordat hij niet slechts tot executeur, maar tot “executeur-afwikkelingsbewindvoerder” was benoemd. X heeft na zijn ontslag daarom ook geen bevoegdheden meer als afwikkelingsbewindvoerder. Dat oordeel is niet onbegrijpelijk en behoefde geen nadere motivering.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 05-11-2021

ECLI: ECLI:NL:HR:2021:1646

Zaaknummer: 20/02116

Rechters: C.E. Du Perron, S.J. Schaafsma en F.R. Salomons

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Finaal verrekenbeding bij overlijden leidt tot quasilegaat (art. 4:126 lid 2 onder a BW).

Vader is in 2020 overleden. In 2019 is vader een geregistreerd partnerschap aangegaan met X. In hun partnerschapsvoorwaarden zijn zij (uitsluitend) voor het geval van overlijden een finaal verrekenbeding overeengekomen, alsof de partners in de algehele gemeenschap van goederen waren gehuwd. Een periodiek verrekenbeding ontbreekt. Vader heeft zijn twee kinderen enterfd en X tot enig erfgenaam en executeur benoemd. De kinderen beroepen zich op hun legitieme portie.

De vraag is of het alsof-verrekenbeding moet worden beschouwd als een quasilegaat in de zin van artikel 4:126 lid 1 en 2 onder a dan wel c BW of niet en daarmee of de uitvoering resulteert in een schuld in de zin van artikel 4:7 lid 1 onder a dan wel i BW.

Volgens de rechtbank is in elk geval geen sprake van een gift, zodat artikel 4:126 lid 1 BW toepassing mist. Over de vraag of artikel 4:126 lid 2 BW van toepassing kan zijn, wordt in de literatuur verschillend gedacht.

De rechtbank duikt in de wetsgeschiedenis van artikel 4:126 BW en benoemt het door de wetgever beoogde belang van schuldeisers, zoals legitimarissen, om niet benadeeld te worden door bedingen die goederen onttrekken aan de nalatenschap of schulden doen ontstaan, ook als het geen giften zijn. Niet de eventuele verwantschap met giften gaf voor de wetgever de doorslag, doch de verwantschap met de uiterste wilsbeschikkingen.

Het aangaan van een huwelijksgemeenschap, ook kort voor overlijden, is weliswaar geen gift (HR 17 maart 1971, *BNB* 1971, 94), maar het overeenkomen van een alsof-verrekenbeding is niet gelijk te stellen aan een huwelijksgemeenschap. Bij overlijden wordt slechts de fictie gecreeerd alsof een huwelijksgemeenschap bestaat. Het beding veroorzaakt een contractuele plicht tot verrekening. De verrekenvordering ontstaat pas bij het overlijden.

Volgens X hebben partijen er bewust voor gekozen om geen huwelijksgemeenschap of tussentijdse verrekening overeen te komen, onder meer om de legitieme porties van de kinderen van erflater zo klein mogelijk te houden. De bedoeling van partijen is evenwel niet

van belang voor de vraag of sprake is van een quasilegaat in de zin van artikel 4:126 BW, aldus de rechtbank.

Een verrekenbeding is geen verblijvings- of overnemingsbeding, maar de rechtbank merkt de verrekenvordering van X toch aan als quasilegaat in de zin van artikel 4:126 lid 2 onder a BW. Door het beding hebben partijen elkaar een voorwaardelijk vorderingsrecht verstrekt bij dode. Indien men dit afzet tegen de wettelijke definitie van “legaat” (art. 4:117 lid 1 BW), dan brengt dit met zich dat het alsof-verrekenbeding voor erfrechtelijke toepassing moet worden beschouwd als een alsof-legaat.

Volgens de rechtbank ziet artikel 4:126 lid 2 onder a BW niet alleen op het overgaan van goederen, maar ook op schulden die ontstaan. Dit oordeel is ingegeven door voormelde bedoeling van de wetgever bij artikel 4:126 BW om schuldeisers, zoals legitimarissen, te beschermen.

De bescherming van de langstlevende staat evenmin in de weg aan de kwalificatie van het alsof-verrekenbeding als quasilegaat. De verzorgingsgedachte komt tot uitdrukking in het beding en in het testament. Beide zijn geldig. Toepassing van artikel 4:126 BW leidt er slechts toe dat de vordering die ontstaat niet meetelt bij het bepalen van de legitieme porties, maar resulteert er niet in dat de vordering niet ontstaat en daarmee de verzorgingsgedachte doorkruist. Wel beperkt zij mogelijk betaling daarvan. Dit is echter het gevolg van de bewuste keuze om geen huwelijksgoederengemeenschap aan te gaan of een tussentijds verrekenbeding toe te passen, maar slechts een alsof-verrekenbeding bij dode overeen te komen.

X beroept zich tot slot tevergeefs op artikel 4:68 BW. Er is geen sprake van een gift en geen sprake van een verkrijging tijdens het bestaan van de huwelijksgemeenschap of onder vigore van een tussen de partners geldend verrekenbeding. Er is slechts het alsof-verrekenbeding bij dode.

De rechtbank beoordeelt voorts of twee giften van erflater aan een nicht, binnen vijf jaar voor zijn overlijden, gebruikelijk en niet-bovenmatig waren in de zin van artikel 4:69 BW. De ene gift, van € 2.100, is gebruikelijk en niet-bovenmatig. Relevant is dat de nicht erflater veelvuldig bezocht en erflater haar ten tijde van de gift als zijn enig erfgename zag. De andere gift, van € 135.700, telt wel mee voor de legitimaire massa, omdat deze – weliswaar gebruikelijk, maar ook – bovenmatig is. Erflater schonk de nicht zo bijna de helft van zijn vermogen. De wet biedt geen grondslag om slechts een gedeelte van deze gift mee te tellen.

Instantie: Rechtbank Gelderland

Datum uitspraak: 03-11-2021

ECLI: ECLI:NL:RBGEL:2021:5835

Zaaknummer: C/05/388091 / HZ ZA 21-172

Rechters: M.M.K.J. Steketee

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Voorhuwelijkse Poolse erfenis en Poolse schenking tijdens huwelijk vallen in de huwelijksgemeenschap. Niet onaanvaardbaar.

M en V, beiden bij scheiding van Nederlandse nationaliteit, zijn in 1993 volgens Nederlands recht gehuwd in de algehele gemeenschap van goederen (art. 1:94 oud BW). V heeft in 1989 van haar grootvader krachtens Pools erfrecht een woning in Polen verkregen. V heeft in 2016 van haar tante een schenking ontvangen in Poolse contanten. Zowel de erfenis als de schenking is niet onder een uitsluitingsclausule verkregen. Bij echtscheiding in 2020 rijst de vraag of de Poolse erfenis en schenking tot de huwelijksgemeenschap behoren. Het hof meent in dit geval van wel.

Het hof wijst op HR 17 februari 2017, ECLI:NL:HR:2017:276. In dat arrest heeft de Hoge Raad zich uitgelaten over de vraag of en zo ja, in hoeverre een krachtens buitenlands erfrecht zonder uitsluitingsclausule verkregen erfrechtelijke verkrijging in de Nederlandse huwelijksgoederengemeenschap valt. Onderzocht moet worden of het naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zou zijn dat de verkrijging naar – in dit geval – Pools recht tot de huwelijksgemeenschap behoort (art. 6:248 lid 2 BW). Hierbij zijn de volgende elementen van belang: (1) of de buitenlandse erflater bedacht kon zijn geweest op de toepasselijkheid van Nederlands huwelijkvermogensrecht en de gevolgen daarvan en (2) of redelijkerwijs moet worden aangenomen dat de buitenlandse erflater niet heeft gewenst dat die zaken door huwelijk zouden komen te vallen in de huwelijksgoederengemeenschap waarin de verkrijger is gehuwd of gaat huwen. Voorts kan van belang zijn (3) of de echtgenoot die vol[olr het huwelijk krachtens erfrecht naar buitenlands recht goederen heeft verkregen, redelijkerwijs in staat is geweest door het opmaken van huwelijkse voorwaarden te zorgen dat die goederen overeenkomstig de (veronderstelde) wil van de erflater niet door boedelmenging in een huwelijksgoederengemeenschap vallen.

De enkele omstandigheid dat het op de erfrechtelijke verkrijging toepasselijke buitenlandse recht geen huwelijksgoederengemeenschap als huwelijkvermogensregime kent of tot uitgangspunt neemt, volstaat niet voor een geslaagd beroep op de beperkende werking van de redelijkheid en billijkheid.

In dit geval had het volgens het hof op de weg van de vrouw gelegen om zich voorafgaand aan het huwelijk te laten voorlichten over de eventuele gevolgen van het huwelijksvermogensregime ten aanzien van de reeds verkregen erfenis, temeer nu de vrouw bij het aangaan van het huwelijk al in Nederland woonachtig en werkzaam was. Partijen hebben voor noch tijdens huwelijk hierbij stilgestaan, er is nooit gesproken over huwelijksvoorwaarden.

Wat betreft de buitenlandse schenking neemt het hof de gronden van de rechtbank (beschikking niet gepubliceerd) over die leidden tot het oordeel dat ook de buitenlandse schenking in de huwelijksgemeenschap viel. Het hof voegt daaraan toe dat het tijdens huwelijk ook op de weg van de vrouw heeft gelegen om zich te laten voorlichten over de gevolgen van de schenking in het licht van het huwelijksvermogensregime, waarin zij toen al ruim 20 jaar was gehuwd.

Het beroep van de vrouw op de beperkende werking van de redelijkheid en billijkheid gaat dus niet op, noch voor de erfenis, noch voor de schenking.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 06-10-2021

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2021:1957

Zaaknummer: 200.285.690/01

Rechters: J.A. van Kempen, A.N. Labohm en R.L.M.C. Janssen

Wetsartikelen: